

**Anteproyecto de Ley Foral de
Cambio Climático y Transición Energética**

**Klima Aldaketari eta Trantsizio Energetikoari Buruzko Foru
Legearen Aurreproiektua**

LABURPEN - EXEKUTIBOA

TRAMITAZIORAKO ETA PARTAIDETZARAKO ZIRRIBORRO AGIRIA

2020eko EKAINAREN 10eko BERTSIOA

Agirigilea:
Nafarroako Gobernua

Koordinazioa:
Landa Ingurumeneko eta Ingurumeneko Departamentua. Ekonomia Zirkularraren eta Klima Aldaketaren Zerbitzua
Garapen Ekonomiko eta Enpresarialeko Departamentua. Trantsizio Energetikoaren Zerbitzua

Gobierno de Navarra Nafarroako Gobernua

Eskubide guztiak gordeak.
Zilegi da agiri osoa edo zati bat erreproduzitzea, aipamen hau eginda:

“Klima Aldaketari eta Trantsizio Energetikoari buruzko Foru Legearen Aurreproiektua.
2020. Laburpen Exekutiboa

Zirriborro Agiria Tramitaziorako eta Partaidetzarako
Gobierno de Navarra – Nafarroako Gobernua.”

FORU LEGEAREN AURREPROIEKTUA, 2020ko ekainaren 10koa, Klima Aldaketari eta Trantsizio Energetikoari buruzkoa.

LABURPEN EXEKUTIBOA

EDUKIEN AURKEZPENA

Klima Aldaketari eta Trantsizio Energetikoari Buruzko Foru Legearen Aurreproiektuak hirurogei eta sei artikulua ditu, eta bost titulutan, hamahiru xedapen gehigarritan, bi xedapen iragankorretan, hiru xedapen indargabetzailetan eta azken xedapen batean daude egituratuta.

- Foru lege zirriborroaren testu osoa: [lege proiektuarentestu osoa](#)
- Nafarroako Open Government WEB: [Informazio gehiago](#)

➤ Hurbilketa errazteko, laburpen exekutibo honek honako hauek ditu:

1. ZABALTZEKO EDUKIA

Jendaurrean parte hartzekodibulgazioliburuxkanbarne. 2020 ekaina.

[lege aurreproiektuaren oinarrizko gida](#)

2. ARTIKULUEN AURKIBIDEA

3. ZIOEN AZALPENA. VI atalakbiltzenditu:

I.- Testuinguruglobalaklima-alaketari eta energia-trantsizioaridagokionez

II.- KlimaAldaketarekinnazioartekokonpromisoa

III.-EB eta EspainiakoGobernuarenkonpromisoa

IV.- Nafarroakokonpromisoa eta ekintzak

V.- Jarduera-ildoak eta irizpideak

VI.- Forulegearentituluen eta xedapenenedukiarendeskribapenorokorra

1. ZABALTZEKO EDUKIA PARTE HARTZE PROZESUETAN BARNE. 2020 EKAINA.

INOIZ BAINO BEHARREZKOAGOA DEN FORU LEGEA

Bai klima-aldaketari eman beharreko erantzunak bai eta egungo COVID-19aren krisiari eman beharrekoak ere bultzatzen gaitu iraunkorragoa edo jasangarriagoa den bide baterantz bideratzera planeta. Klimaaldaketariaurre egitea premiazko erronka da, sektore guztiei, ekosistemei, biodibertsitateari, azpiegiturei, ekoizpen-sistemei, eta osasun- eta elikadura-sistemei eragiten diena. 2019ko irailean, Nafarroako Parlamentuak eta Gobernuak Klima-larrialdiko deklarazioak onartu zituzten, gizarte-mobilizazio garrantzitsuek sustatuak. Hori dela eta, eredu energetiko berri bateranzko trantsizioa prestatu behar da, karbono gutxiago baliatuko duen ekonomia batean oinarrituta, erabilgarri dauden baliabideen eraginkortasunarekin eta energia fosilen ordezkari progresiboki energia berriztagarrikerabiltzea planteatuko duena.

Nafarroan, KLINA dugu, Nafarroako Klima Aldaketaren Bide Orria 2030-2050, eta Nafarroako Energia Plana 2030. Trantsizio energetikoari eta klima-aldaketari buruzko foru legea behar dugu, 2030erako helburuak lortzeko jarduteko esparru juridiko agauzatukodua: berotegi-efektuko gasen isurpenak %45 murriztea 2005eko aldean, %10 murriztea energia-kontsumoa eta kontsumitzaile bakoitzaren %50 jatorri berriztagarriko azitekin lortzea.

2019an testu batekin zen –parte-hartze prozesu baten bidez hobetua–, eta berrikusiegin da anbizio handiagoa izateko, klima-larrialdi arerantzun nahian.

LEGEAREN EGITURA

Legea tituluhau enarabera dago egituratuta:

- I. TITULUA Xedapen orokorrak. Helburuak eta xedeak
- II. TITULUA Klima-aldaketaren bidea eta energia-eredu berria
- III. TITULUA Klima-aldaketaren eragileak
- IV. TITULUA Administrazio arauak
- V. TITULUA Ikuskaritza eta segimendua eta zehapen-erregimena

FORU LEGEAREN AURREPROIEKTUAREN ALDERDIA PAGARRIAK

- Klima-aldaketaren eta
karbono gutxiago ekonomia bateranzko trantsizioaren inguruko gobernuaren jarduna eta ekintza legez egituratzen du.
- Gobernantza-sistema batez artzen du: departamentuen arteko koordinazioa eta parte-hartzearen segimendua enbermea.
- Sektore-planerak eragiten die eta haiek baldintzatzen ditu.
- Sektore guztiak konprometitzen ditu, in partu handieneko eta jardutea lehenetsita.
- Tresna-betearazle eta finantza-tresna hornitzen da,
Nafarroako Trantsizio Energetikoko Agentzia, Nafarroako Klima Aldaketaren Bulegoa
eta Nafarroako Funts Klimatikoa sortuz, energiaren berriztagarriak sustatzeko eta klima-

ekintzaarintzeko.

- Klimaren aldeko heziketa eta ikerketak laguntzen du.
- Kudeaketarakotresnakezartzen ditu: karbono-aurrekontuak, karbono-aztarnaren kalkulua eta isurpenak murrizteko planak.
- Administrazio publiko enliden gorabehartzen du.
- Herri tarrek energia berri ztagarrien proiektu kolektiboetan parte hartzea errazten du.
- Genero-ikuspegiabere gain hartzen du.

BULTZADA ENERGIA BERRIZTAGARRIEI

- Eguzki-energia aprobetxatzea, eraikinetan plakafotovoltaikoak eta eguzki-plakatermikoak kokatzearen bidez.
- Erregaifosilak erabiltzen dituzten galdarak progresiboki kentzea egoitzen eta zerbitzu en sektoreko eraikinetan.
- Tokiko komunitate energetikoei eta herri tarren energia-komunitateei erraztasunak ematea.
- Biomasa sustatzea egoitza-eraikinetan instalazio termiko zentralizatuetan.

ERAGINKORTASUN ENERGETIKOA

- Eskakizunak bizilagunen elkarrekin komunitatearengaldateko errendimendua dela eta.
- Argiteria instalazio berezietan presentziadetektatze sistemenderrigortasuna.
- Argiteria apaingarria eta saltokietako debekatzea gaueko ordutegian.

MUGIKORTASUNA

- Mugikortasun iraunkorrekoplaneke gitea hiri-eremuetan eta mugikortasun handia eragiten duten guneetan.
- Zerbitzu publiko koibilgailuak ibilgailuelektrikoen bidez ordeztzea progresiboki. Kargatzeko guneen sare zabal bat sortzea.

IGORLE HANDIAK

- Karbono-aztarnak kalkulatzea eta isurpenak murrizteko planak exijitzea igorle handien kasuan.

KLIMA-ALDAKETARA EGOKITZEA

- Alde zaurretiko ekintza eta jardunak klima-aldaketaren eraginenaurrean sektore-politikan, barnean hartuta: adierazle klimatiko en bilakaera, egoera edo agertoki klimatikoak eta kalte beratasun-analisia.

ADMINISTRAZIO IRAUNKORRA

- Auditoretza energetikoak egiteko, energia-kontsumoak gutxitzeko planak gauzatzeko eta berri ztagarriak instalatzeko derrigortasuna.
- Ibilgailuelektriko berriak eta ia kontsumorik gabeko eraikin berriak.

2. KATEL EDUKIEN AURKIBIDEA

FORU LEGEAREN AURREPROIEKTUA, 2020KO AREN (E)KOA, KLIMA ALDAKETARI ETA TRANTSIZIO ENERGETIKOARI BURUZKOA.....	6
ZIOEN AZALPENA.....	6
I. TITULUA- XEDAPEN OROKORRAK.....	12
I. KAPITULUA- XEDAPEN OROKORRAK. HELBURUAK, XEDEA ETA PRINTZPIOAK.....	12
1.artikuluak. - Xedea eta helburua.....	12
2.artikuluak. - Ekintza klimatikoaren eta trantsizio energetikoaren printzipio zuzentzaileak ...	12
3.artikuluak. - Definizioak.	13
II. KAPITULUA- GOBERNANTZA.....	13
4.artikuluak. - Gobernantzaren helburuak.	13
5.artikuluak. - Gobernantza klima-aldaaketaren eta trantsizio energetikoaren arloan	13
6.artikuluak. - Nafarroako Klima Aldaketaren eta Trantsizio Energetikoaren Zuzendaritza Batzordea.....	13
7.artikuluak. - Klima Aldaketarako Departamentu arteko Batzordea.....	14
8.artikuluak. - Parte-hartze publikorako Foroa Klima Aldaketaz eta Trantsizio Energetikoaz....	15
III. KAPITULUA- PLANGINTZA, EZARPEN ETA EBALUAZIOARAKO TRESNAK ETA LANABESAK.....	15
9.artikuluak. - Plangintza, ezarpen eta ebaluaziorako tresnak.	15
10.artikuluak. - Plangintza klima-aldaaketaren eta energiaren arloan.	15
11.artikuluak. - Nafarroako Trantsizio Energetikorako Agentzia, ATENA.....	16
12.artikuluak. - Nafarroako Klima Aldaketaren Bulegoa.	17
13.artikuluak. - Karbono aurrekontuak.....	18
14.artikuluak. - Nafarroako Funts Klimatikoa.	18
15.artikuluak. - Azterketa eta ezarpenerako lanabesak.	19
IV. KAPITULUA- INFORMAZIOA, INGURUMEN HEZKUNTZA, PRESTAKUNTZA ETA IKERKETA, GARAPENA ETA BERRIKUNTZA.....	20
16.artikuluak. - Informazio publikoa.	20
17.artikuluak. - Klima-aldaaketari eta trantsizio energetikoari buruzko hezkuntza.....	20
18.artikuluak. - Ikerketa, Garapena eta Berrikuntza sustatzea.....	21
II. TITULUA- KLIMA ALDAKETA ARINTZEA ETA ENERGIA EREDU BERRIA	22
I. KAPITULUA- ENERGIA BERRIZTAGARRIAK BULTZATZEA.....	22
19.artikuluak. - Energia berriztagarrien sustapena eta kudeaketa.	22
20.artikuluak. - Foru intereseko inbertsioak.	22
21.artikuluak. - Energia-banatzailen betebeharrak.	22
22.artikuluak. Energia hidroelektrikoa.	22
23.artikuluak. - Energia eolikoa.....	23
24.artikuluak. - Erregai fosilen erabilera debekatzea sorkuntza elektrikoan eta abeltzaintza eta nekazaritza ustiatzietan.	23
25.artikuluak. - Energia berriztagarriak eraikuntzan.	24
26.artikuluak. - Eguzki-energia fotovoltaikoa.	24
27.artikuluak. - Dendroenergia.	25
28.artikuluak. - Tokiko energia-komunitateak eta herritarren energia-komunitateak.	25
II. KAPITULUA- ERAGINKORTASUN ENERGETIKOA ERAIKUNTZAN ETA KANPOKO ARGITERIAN	26
29.artikuluak. - Sistema termikoak bizitegi erabilerako eta hirugarren sektoreko eraikuntzan.	26
30.artikuluak. - Eraginkortasun energetikoa eraikuntzan.....	26
31.artikuluak. - Eraginkortasun energetikoa kanpoko argiterian.....	26
III. KAPITULUA- MUGIKORTASUN JASANGARRIA.....	27
32.artikuluak. - Mugikortasun jasangarria bultzatzea.....	27
33.artikuluak. - Mugikortasun jasangarriko planak.	27
34.artikuluak. - Enpresen eta instituzioen garraio jasangarriko planak.	28
35.artikuluak. - Ibilgailu elektrikorako edo zero isurketarako trantsizioa errepide bidezko bidaiarien garraio publikoan.....	28
36.artikuluak. - Trantsizio energetikoa salgaien errepide bidezko garraio publikoan.	29
37.artikuluak. - Mugikortasun elektrikoaren eta zero isurketen sustapena.....	29

IV. KAPITULUA- KLIMA ALDAKETA ARINTZEA LEHEN SEKTOREAN ETA HONDAKINEN SEKTOREAN	29
38.artikulua. - Trantsizio Energetikorako eta Klima Arintzeko Lehen Sektorerako jarduketak-ildoak.	29
39.artikulua. - Oihanetako zuraren eta biomasaren erabilera sustatzeko plana.	31
40.artikulua. - Energia berriztagarriak nekazaritza eta abeltzaintzako ustategietan txertatzea.	31
41.artikulua. - Lurzoruaren nutrizioa.	31
42.artikulua. - Klima Aldaketa Arintzeak hondakinen sektorean dituen helburuak.	31
V. KAPITULUA.- KLIMA-ALDAKETA ARINTZEKO TRESNAK.	32
43.artikulua. - Nekazaritza eta abeltzaintzako ustategietako karbono aztarna kalkulatzeko.	32
44.artikulua. - Karbono aztarnaren kalkulua beste hainbat sektoretan.	32
45.artikulua. - Energia eta karbono aztarna murrizteko planak.	33
III. TITULUA.- KLIMA-ALDAKETARA EGOKITZEA 34	
46.artikulua. - Klima-aldaketara egokitzea.	34
47.artikulua. - Natur ingurunean klima-aldaketara egokitzea.	34
48.artikulua. - Landa ingurunean klima-aldaketara egokitzea.	35
49.artikulua. - Hiri ingurunean klima-aldaketara egokitzea.	35
50.artikulua. - Pobrezia energetikoa.	35
51.artikulua. - Moldaketa osasunari eta gizarteko sektore kalteberei dagokienez.	36
IV. TITULUA- ADMINISTRAZIO JASANGARRIA. 37	
I. KAPITULUA- JARDUKETA OROKORRAK. 37	
52.artikulua. - Administrazio publiko eredugarria.	37
53.artikulua. - Administrazio publikoen betebeharrak eta baliabide-mobilizazioa.	37
54.artikulua. - Karbono-hustulekuak.	37
55.artikulua. - Garapenerako lankidetzak eta nazioarteko proiektzioa.	38
56.artikulua. - Inbentarioa.	38
57.artikulua. - Auditoria energetikoa administrazio publikoetan.	38
58.artikulua. - Erregai fosilekiko menpekotasuna murrizteko jarduketarako plan energetikoa.	39
59.artikulua. - Erabilera orokorreko ibilgailu elektrikoak kargaguneak.	40
II. KAPITULUA- MUGIKORTASUN JASANGARRIA ADMINISTRAZIOAN 40	
60.artikulua. - Modu jasangarrien eta erregai alternatiboen erabilera administrazioaren ibilgailuetan.	40
V. TITULUA- IKUSKAPENA, JARRAIPENA ETA ZEHAPEN ARAUBIDEA. 41	
I. KAPITULUA- IKUSKAPENA ETA JARRAIPENA. 41	
61.artikulua. - Kontrola eta ikuskapena.	41
62.artikulua. - Laguntza eman beharra.	41
II. KAPITULUA- ZEHAPEN ARAUBIDEA 41	
63.artikulua. - Arau-haustea.	41
64.artikulua. - Zehapenak.	43
65.artikulua. - Zehatzeko ahalaren egikaritzea.	44
66.artikulua. - Eskumena eta prozedura.	44
XEDAPENAK 45	
XEDAPEN GEHIGARRIAK. 45	
Lehen xedapen gehigarria. - foru lege honetan ezarritako atalaseak.	45
Bigarren xedapen gehigarria. - Hondakinei eta haien fiskalitateari buruzko ekainaren 18ko 14/2018 Foru Legearen 19. artikulua aldatzea.	45
Hirugarren xedapen iragankorra. - Hondakinei eta haien fiskalitateari buruzko ekainaren 18ko 14/2018 Foru Legearen 32.2 artikulua aldatzea.	46
Laugarren xedapen gehigarria. - Nafarroako hondakinei buruzko abenduaren 11ko 14/2006 Foru Legearen 69. artikulua aldatzea.	46
Bosgarren xedapen gehigarria. - Hondakinei eta haien fiskalitateari buruzko ekainaren 18ko 14/2018 Foru Legearen 27. artikulua aldatzea, Ikuskizun publikoak.	46

Seigarren xedapen gehigarria.- Nafarroako Toki Ogasunei buruzko martxoaren 10eko 2/1995 Foru Legearen 140. artikulua aldatzea, Lur-ondasunen gaineko zergari dagokionez.	47
Zazpigarren xedapen gehigarria- Bosgarren xedapen gehigarri berria Nafarroako abelbideei buruzko abenduaren 15eko 19/1997 Foru Legean.....	48
Zortzigarren xedapen gehigarria.- Nafarroako abelbideei buruzko abenduaren 15eko 19/1997 Foru Legearen 15.1 artikulua 2. paragrafoa aldatzea.	48
Bederatzigarren xedapen gehigarria.- Otsailaren 17ko 59/1992 Foru Dekretuaren 82.5 artikulua aldatzea, Nafarroako Oihan Ondarea Babestu eta Garatzeari buruzko abenduaren 31ko 13/1990 Foru Legea garatzeko xedez emandako Mendien Erregelamendua onesten duena.	48
Aldatzen da otsailaren 17ko 59/1992 Foru Dekretuaren 82.5 artikulua, Nafarroako Oihan Ondarea Babestu eta Garatzeari buruzko abenduaren 31ko 13/1990 Foru Legea garatzeko xedez emandako Mendien Erregelamendua onesten duena, aipatu idatz-zati hori 13/1990 Foru Legearen 55. artikulua idazketa berrira egokitu dadin, otsailaren 21eko 3/2007 Foru Legeak ezarritakoa. Horrela, 82. artikulua 5. puntuari idatz-zati bat erantsiko zaio:	48
Hamargarren xedapen gehigarria.- Otsailaren 17ko 59/1992 Foru Dekretuaren 63. bis artikulua aldatzea, Nafarroako Oihan Ondarea Babestu eta Garatzeari buruzko abenduaren 31ko 13/1990 Foru Legea garatzeko xedez emandako Mendien Erregelamendua onesten duena.	48
Hamaikagarren xedapen gehigarria- Nafarroako Toki Administrazioari buruzko uztailaren 2ko 6/1990 Foru Legearen 166. artikulua aldatzea.	49
Hamabigarren xedapen gehigarria.- Nafarroako Toki Administrazioari buruzko uztailaren 2ko 6/1990 Foru Legearen 170. artikulua aldatzea.	50
Hamahirugarren xedapen gehigarria.- Gas naturala kontsumitzeko tarifa progresiboak.	50
XEDAPEN IRAGANKORRAK.....	51
Lehen xedapen iragankorra.- Nafarroako Toki Ogasunei buruzko martxoaren 10eko 2/1995 Foru Legea aldatzea, trakzio mekanikoko ibilgailuen gaineko udal zergari dagokionean.	51
Bigarren xedapen iragankorra.- Nafarroan diren zentral termikoen trantsizioa, itxiera edo ordezkapena.....	51
XEDAPEN INDARGABETZAILEAK.....	51
Lehen xedapen indargabetzailea.- arauak indargabetzea.....	51
Bigarren xedapen indargabetzailea.- Energia eolikoa sortzeko sistemak instalatzeko eragozpena edukiera agerlogiko handiko lurzoruetan.....	51
Hirugarren xedapen indargabetzailea.- Energia fotovoltaikoa eraikinetan sortzeko sistemak instalatzeko eragozpena.....	51
AZKEN XEDAPENA. ERREGELAMENDU GARAPENA	53
I ERANSKINA- DEFINIZIOAK.....	54

3. ZIOEN AZALPENA

I

Atmosfera berotzen ari da eta, horren ondorioz, Klima Aldaketa gertatzen ari da. Horrek ondorio larriak ditu gure ingurumenarentzat eta gure gizartearentzat. Klima Aldaketari buruzko Adituen Gobernuarteko Taldeak (IPCC) uste du, munduko batez besteko tenperatura igoera 1,5 °C-ra mugatuko bada –industria aurreko aroaren aldean– eta klima-aldaketa-aren ondorio kaltegarriak murriztuko badira, planetak berehalakoan murriztu beharko dituela sortzen dituen berotegi-efektuko gas isurketak (BEG), CO₂-ko zero isurketa garbiari dagokion mailara iristeko hemendik 2050era, bai eta gainerako BEG gas guztiak ere, zerbait geroago, mende honetan berean.

Klima-aldaketa-ri aurre egitea premia-azko erronka da, gero eta inpaktu larriagoa izaten ari baita ingurune eta sektore guztietan, dela ekosistemetan, dela biodibertsitatean, dela azpiegituretan, dela ekoizpen-sistemetan, bai eta gure osasun eta elikadura sistemetan ere.

Hori dela eta, lan egiteko konpromisoari heldu behar zaio, haren ondorioak arintzeko eta energia-eredu berri baterantzko trantsizioa prestatzeko, karbono gutxiko ekonomian oinarritua, eskura dauden baliabideak eraginkortasun handiagoz baliatzeko gauza izanen dena, eta BEG isurketak eragiten dituzten energia fosilen orde- z berriztagarriak pixkanaka erabiltzea proposatuko duena.

Testuinguru horretan kokaturik daude, batetik, arintze politikak, hau da, BEG isurketak murriztea eta CO₂ husteko gaitasuna handitzea xede dituzten politikak, eta bestetik, egokitzapen politikak, hau da, Klima Aldaketak ingurumenerako nahiz gizarte sistemetarako (ekonomia, osasuna, azpiegiturak eta ekipamenduak) eragiten dituen arriskuak murriztea xede dutenak.

Hainbat erakundek klima-larrialdiko adierazpenak onetsi dituzte, haien artean Nafarroako Parlamentuak eta Nafarroako Gobernuak 2019ko irailaren 23an eta 24an, Europako Legebiltzarrak 2019ko azaroaren 28an, eta Espainiako Gobernuak 2020ko urtarrilaren 21ean. Orain, adierazpen horiek justifikaturik, nahitaezkoa eta premia-azkoa da Klima Aldaketari eta Trantsizio Energetikoari buruzko foru lege hau tramitatzea, jarduketarako esparru juridikoa ezartze aldera.

Bi mehatxu handik atsekabetu dute gizateria gaur egun, hots, klima-aldaketa- eta COVID19-aren pandemiak, eta bi-bien aurrean, helburu bateratuak behar dira: gidaritza ausarta eta lankidetzazkoa. Koronabirusaren krisia agertu izanak eta geroko susperraldiak aukera izan behar dute planeta bide jasangarriago eta inklusiboago baterantz eramateko. Bide horretan, klima-aldaketa-aren arazoari ekin, ingurumena babestu, biodibertsitatearen galerari aurre egin eta gizateriaren osasuna eta segurtasuna epe luzera bermatu beharko da.

II

2015eko Parisko akordioan mundu mailako konpromiso bat lortu zen klima-aldaketa-ri buruz –Klima Aldaketari buruzko Nazio Batuen Esparru Konbentzioaren Aldeen 21. Konferentzian, hain zuzen–, BEG isurketak murrizteko, batez besteko tenperatura globalaren igoera 2°C-tik behera mantentzeko xedez, betiere industria aroaren aurreko mailekin alderatuta, eta ahal bada, baita 1,5°C-tik behera mantentzeko ere, IPCCek 2018ko urrian emaniko txosten berezian gomendatu bezalaxe.

Meteorologiaren Munduko Erakundearen (OMM) arabera, 2019ko batez besteko

temperaturak 1,1°C-tan gaintitu zuen 1850-1900eko pealdiko batezbestekoa munduan. Meteorologiaren Estatu Agentziaren (AEMET) arabera, Espainian igoera hori 1,7°C-koarekin izan da.

AEMETek eskualdez eskualde egindako proiektzioek adierazi dute temperaturak oro har igoko direla mende honen bukaerarako. Zehazki, 5°C-ra bitarteko igoera aurreikusi da temperatura maximoan, eta 4°C-koa, berriz, temperatura minimoan. Igoera horrek zerikusia dauka bai bero-boladen iraupen luzeagoarekin, bai egun eta gau beroen ehunekoarekin, bai izotz egunen kopurua murriztearekin. Prezipitazioaren bilakaerak beheranzko joera agertzen du eta, mende bukaeran, %20ra bitarteko beherakada izan daiteke.

AEMETen txostenaren arabera, Nafarroako Foru Komunitatean, berotze joerak bat datoz eskualde mugakideetan egindako azterlanekin, bai eta klimak Europako Mendebaldean daukan joera orokorrearekin ere, hots, 0.15-0.2°C/hamarkada. Nabarmentzekoa da, gainera, 1980tik aitzina, berotzea askoz ere gehiago areagotu dela.

III

Parisko 2015eko Akordioarekin batera, Nazio Batuen Erakundeak Garapen Jasangarriko Agenda 2030 onetsi zuen 2015eko irailean, mundu mailako eta aplikazio unibertsalerako 17 helburu zehaztuta. Haien artean, berariazko helburu bat dago premiazko neurriak hartzearen gainean, klima-aldaketari eta haren ondorioei aurre egite aldera (13. helburua).

Europar Batasunak–Parisko Akordioaren helburuekin bat– berezko konpromisoak hartu zituen 2020. urtera arte. Konpromiso horiek Zuzentarau eta Erabaki multzo bat eragin zuten eta “2020ko energia eta klima paketea” sartu eta ekonomia hipokarboniko lehiakorrenazko bidean txertatu dira 2050erako.

Europako Batzordeak, 2020ko abenduaren 11n, “Europako Itun Berdea” onetsi eta hazkunde estrategia berri bat ezarri zuen, 2050erako neutraltasun klimatikoa helburutzat hartuta, BEG isurketa garbirik gabea, eta hazkunde ekonomikoa baliabideen erabileratik bereiziko duena, eraldakuntza teknologiko, ekonomiko eta sozial bidezkoetan oinarritua egonen baita. Ikerketa nahiz berrikuntza, gainera, funtsezkoak izanen dira. Itun Berdearen Inbertsio Plana munta handikoa da, bilioi euro bat mugiaraziko baitu inbertsio berdeetan, eta bidezko trantsizioarako funts bat ere izanen da, 100.000 milioiz hornitua, hurrengo hamarkadetan zehar trantsizio klimatikoa finantzatzeko laguntzeko.

Itun Berdearen baitan, 2020ko martxoaren 4an, Klimari buruzko lege proposamen bat aurkeztu da Europan, EBren helburua legez finkatzeko, hau da, neutraltasun klimatikoa 2050erako lortze aldera, eta BEG isurketak, 2030erako, gutxienez %50era jaisteko helburua berrikusita, 1990eko isurketen aldean. Lege horrekin bat, EBko erakundeak eta Estatu kideak elkarrekin behartuak daude behar diren neurriak hartzea, helburua lortuko bada.

Espainiako Gobernuak, aldi berean, Klima Aldaketari eta Trantsizio Energetikoari buruzko Lege bat bultzatzeko ekimena abiarazi du 2019ko otsailean, Espainia neutroa izan dadin CO₂ arloan, 2050ean. Lege horrekin batera, Energia eta Klimari buruzko Plan Nazional Integratuak, Bidezko Trantsizioaren Estrategiak, Jasangarritasunerako Ingurumen Hezkuntzarako Ekintza Planak eta gisako beste tresna batzuek Energia eta Klimaren Esparru Estrategikoa osatuko dute.

IV

Nafarroako Foru Komunitatea, klima-aldaketaren aurkako eta trantsizio energetikoaren

aldeko nazioarteko konpromisoarekin bat, aurrerapausoak ematen ari da norabide horretan. Horrela, 2015eko abenduaren 6an –Parisko COP21 egin zenean–, Nafarroako Gobernuak Under2MouSarea izeneko ekimena sinatu zuen, mundu zabaleko 100etik gora eskualderekin batera, isurketak murrizteko konpromisoa bere gain hartuta, 2050ean 1990eko mailen azpitik egon daitezen %80 eta %95 artean. Sareko kidea den heinean, Nafarroak hainbat betebeharrak ditu; adibidez, urtero informazioa eman behar du BEG isurketen politikei, neurriei eta zenbaketei buruz, betiere datuetan gardentasunez jokatzeke sarearen helburuarekin bat.

Nafarroako Gobernuak, 2018ko urtarrilaren 24ko bilkuran, KLINa onetsi zuen, hau da, Nafarroako Klima Aldaketaren Bide Orria, betiere Gobernuaren baitan eta gizarte eragile interesdun guztiekin lan, gogoeta eta eztabaida prozesua egin eta gero. KLINa ingurumeneko estrategia integratua eta zeharkakoa da, sektorekako politika guztiak bildu eta lerrokatzen dituena. Halaber, nazioartean eta Europan klima-aldaketaz diren konpromisoak txertatzeaz gain, arintze eta egokitzapen helburu bana finkatu ditu. Arintze helburua da BEG isurketa guztiak gutxienez % 45 murriztea 2030erako, eta % 80, 2050erako –betiere 2005. urteko isurketen aldean–. Eta egokitzapen helburua, berriz, Nafarroa lurralde jasangarria eta erresilientea izatea.

KLINarekin batera, data berean, Nafarroako Gobernuak Nafarroako 2030era arteko Energia Plana onetsi zuen (PEN 2030), beharrezkoa den trantsizio energetikoari buruzko helburuak eta ildoak ezarrita. Energia Planak plangintza energetikoa ezartzeaz gain, beste plangintza sektorial batzuekin integraturik eta koordinaturik aritzea finkatu du, hala nola industria, garraio, etxebizitza, ingurumen edota lurralde plangintzarekin. PEN 2030ek ildo nagusiak ezarri ditu energia eredu berri bateranzko trantsizioaz, honakoak oinarri harturik: energia berriztagarrien garapena, sorkuntza eta kudeaketa energetikoa eta bere azpiegitura energetikoen kudeaketa eta sektore guztietako eraginkortasun energetikoa; aldi berean, sustapen neurriak eta laguntza publikoak ezarri ditu, bai eta ikerketa eta berrikuntza bultzatzea ere, prestakuntza eta sentsibilizazioarekin batera.

Nafarroan izaniko ekimen nabarmenen artean, hauek dira aipatzekoak: 14/2018 Foru Legea, 2018ko ekainaren 18koa, Hondakinei eta haien fiskalitateari buruzkoa, eta Ekonomia Zirkularra garatzeko Agenda; LIFE IP-NA adapta-CC (2018-2025) proiektu integratua klima-aldaketarako egokitzapenaz, eta Sustainability proiektua (2019-2023) inbertsioak mugiarazte aldera, bai eraginkortasun energetikoaren arloan, bai energia berriztagarriak ezartzeko. Tokiko konpromisoa sustatzen duten ekimenen artean, Egoki proiektua, Alkatetzen Itunarekiko atxikimendua eta Agenda 21ak ezartzea daude. Era berean, Nafarroako Gobernuaren ekimenak, hala nola “Emakumeek Klimaren alde” emakume sarea, Nafarroako Parlamentuan 2018ko urrian egindako Adierazpena zabaltze aldera, edota Agenda 2030 ekimenarekiko atxikimendua, 2019ko martxoan.

V

Nafarroako Foru Komunitateko erakundeek eta herritarrek badakite premiazkoa eta funtsezkoa dela klima-aldaketari elkarrekin aurre egitea mundu mailan, dela bizitzan, dela ekonomian, dela gizartean, egungoan nahiz etorkizunekoan. Hain munta handikoa izanik, ausardi politikoa eta soziala behar da neurriak eraginkorrenak eta bidezkoenak hartzeko.

Herritarrek, enpresek eta entitateek –ekoizleak edo kontsumitzaileak diren neurrian– berotegi-efektuko gas isurketak murrizten lagundu beharra daukate, nazioarteko konpromisoen nahiz foru lege honetan aurreikusitako tresnen esparruan, dela energiaren erabileran ahalik eta eraginkortasunik handiena bilatuz, dela energia berriztagarrien kontsumorantz aldatuz.

Ildo berean, Nafarroako Gobernuak, gainerako botere publikoek bezala, natur baliabide guztiak zentzuz erabiltzen direla begiratu behar du, bizi-kalitatea babestu eta hobetze aldera,

eta ingurumena defenditu eta lehengoratzeko aldera, elkartasun kolektibo ezinbestekoan bermatuta, betiere.

Elkarrizketa bat ezarri beharko da politikaren, eta jakintza zientifiko, teknologiko eta sozialaren artean, gizarte eragileen konpromisoa sustatzeko duena, lankidetzan aritzeko eta helburuak lortzen laguntzeko. Era berean, aintzat hartzen dira eskualdeetan eta toki mailan sortzen diren ekintzen nahiz konpromisoen balioa eta garrantzia.

Klima-aldaketaren kontrako ekintza integrala da, eta Nafarroako Gobernuak eragile izan behar du politika koherenteak eta proaktiboak sektorez sektoreezartzeko, elkarlanean eta koordinazioan arituta, bere departamentu guztien, toki administrazioen eta eragile zein talde publiko eta pribatuen artean.

Aintzat harturik Nafarroan diharduten sektoreek eta egiten diren jardura guztiek duten potentziala bai energia gutxiago kontsumitzeko, bai isurketa energetikoak murrizteko, foru lege honek betebeharrak ezarri ditu energia berriztagarriaren sorkuntza sustatzeko, ingurumenaren gaineko eragina ahalik eta gehien gutxituta, egungo sorkuntza-instalazioen kokalekuak optimizatuta, azalera urbanizatuak aprobetxatuta eta herritarren, erakundeen eta tokiko eragileen enbaitasunak bultzatuta, lankidetzazko lanabesen bidez, hala nola autokontsumo partekatuen bidez eta udalerrietan eta/edo eskualdeetan komunitate energetikoak garatuz egiten diren proiektu energetikoen bidez, proiektu horiek onura sozialak, ekonomikoak eta ingurumenekoak ekartzen baitituzte.

VI

Foru lege hau beharrezkoa da, ekintza klimatikoaren eta energia ereduranzko trantsizioaren arau, erakunde eta baliabideen esparrua Nafarroako Foru Komunitatean ezartzeko (eredu horrek karbono gutxiago ekonomia izan du oinarri, bai eta eraginkortasun energetikoa eta energia berriztagarriak ere). Horretarako, bere xedeen artean daude lotura duten politika sektorialen koordinazioa, BEG isurketak arintzeko helburuak betetzea, eta era berean, egokitzapena erraztea, herritarren eta lurraldearen kalteberatasuna murriztuta.

Esparru juridiko hori zehazte aldera, foru lege honek hirurogei eta sei artikuluko ditu, eta bost titulutan, hamahiru xedapen gehigarritan, bi xedapen iragankorretan, hiru xedapen indargabetzailetan eta azken xedapen batean daude egituratuta.

I. TITULUAN "XEDAPEN OROKORRAK" bildu dira, hau da, foru legearen xedea eta helburua, eta Nafarroako Foru Komunitatearen ekintza klimatikoa eta trantsizio energetikoa gidatu behar dituzten printzipio zuzentzaileak. Halaber, foru legearen eta haren printzipioen aplikazioan eta jarraipenean, estamentu publiko eta pribatu guztien elkarlana bermatzeko duen gobernantza sistema garatua dago.

Plangintza, ezarpen eta ebaluazio tresnak zehaztu dira, eta horien artean nabarmentzekoa da klima-aldaketaren eta energiaren arloko plangintza estrategikoa, lotura duten politika sektorial guztiekin koordinaturik; Nafarroako Trantsizio Energetikorako Agentziaren sorrera (ATENA) eta Nafarroako Klima Aldaketarako Bulegoarena (OCCN), bai eta Funts Klimatikoa ere, plan eta ekimenak kofinantatzeko, eta Karbono aurrekontuak ere bai.

I. TITULUA bukatzeko, informazio publikoaren deskribapena dago jasoa, neurri sozialen efektu biderkatzailea nabarmenduta, arauketa hutserako neurriekin batera ageri baitira. Era berean, ingurumen hezkuntza eta ikerketa nahiz berrikuntza sustatzeko neurriak, ahalegina egin beharko baita ezagutza transferitzeko eta ikerketa egiteko, klimaren ezagutza eta sistemen

erantzunetan sakontze aldera.

II. TITULUA, “KLIMA ALDAKETA ARINTZEA ETA ENERGIA EREDU BERRIA”, funtsezkoa da BEG isurketak murrizteko helburuak lortze aldera. Energia berriztagarriak bultzatzeko neurriak ezarri dira, identifikatuta foru intereseko inbertsioak, enpresabanatzaile energetikoen betebeharrak, energia eolikoaren jarduketa esparrua eta sorkuntza elektrikoaren deskarbonizazioaren jarduketa esparrua, energia berriztagarrien erabilera, eta eraginkortasun energetikoa bai eraikuntzan, bai eguzki-energia fotovoltaiakoan.

Ondotik, mugikortasun jasangarria bultzatzeko neurriak heldu dira, hala nola mugikortasun plan jasangarriak, enpresen eta instituzioen lanerako garraio planak, edota mugikortasun elektrikoaren sustapena eta zero isurketak, eta era berean, arintze arloko helburuen deskribapen zehatza lehen sektorean eta hondakinen sektorean, bai eta gainerakoetan ere.

II. TITULUA bukatzeko, arintze tresnak daude identifikatuta, hala nola sektore guztietako kontsumitzaile handien karbono aztarnaren kalkulua, barne direla nekazaritza eta abeltzaintza ustiategiak eta beste sektore batzuetakoak, kontsumo energetikoak eta karbono aztarna murrizteko planen prestaketa, eta ekitaldietako karbono aztarnaren kalkulua eta konpentsazioa.

III. TITULUAN, “KLIMA ALDAKETARA EGOKITZEA”, neurriak eta irizpideak jaso dira, klima-aldaketarako egokitzapen jardueraren arlo guztietan zeharkakotasunez txertatzeko; bereziki, Nafarroako Gobernuak plan sektorialetan.

Egokitzapen ekintzen helburua izanen da ahalik eta gehien gutxitzea klima-aldaketaen ondorioei lotutako arrisku aurreikusgarriak Nafarroako Foru Komunitateko natur, landa eta hiri inguruneetan, eta aipatu arriskuetatik eratorrita, pertsonen osasunean, biodibertsitatean, oihan sistemetan, nekazaritza eta abeltzaintza ekoizpenean, azpiegituretan eta jarduera ekonomiko orokorrean izan daitezkeen ukipenak.

Halaber, foru legeak eta haren erregelamendu-garapenak pobrezia energetikoari aurre egin eta bermatu behar dute haren aplikazioak konpentsazio mekanismoak ezarriko dituela biztanleria sektore kalteberentzat.

IV. TITULUA “ADMINISTRAZIO JASANGARRIA” da eta jarraibideak nahiz betebeharrak ezartzen ditu administrazio publikoen ekintza eredugarria izateko, konpromisoak finkatuta eraikuntzan, mugikortasunean, erosketa publikoan, eraginkortasun energetikoan eta energia berriztagarrietan, eta efektu bultzagarri bat eraginda nafar gizarteak klima zaindu dezan.

V. TITULUA “IKUSKARITZA. JARRAIPENA ETA ZEHAPEN ARAUBIDEA” da eta foru lege honen eta haren printzipioen aplikazio zuzena bermatzen duten neurriak arautzen ditu. Hasteko, ikuskaritza eta jarraipenaren arloa arautzen da, bakoitzaren eskumenen arabera, bai eta elkarlanean aritu beharra eta kautelazko neurriak ere.

Garatuak daude zehapen araubidea, zehatzeko ahalmenaren erabilera, arau-hausteak, zehapenak, eta eskumena eta prozedura.

XEDAPENEK xedapen gehigarriak barnebiltzen dituzte foru legeak ezarritako atalaseen arloan, eta indarreko foru legeria aldatzekoak; xedapen iragankorrak, fiskalitatearen arloa eta egungo zentral termikoak arautzeko. Bukatzeko, foru lege honen aplikazioa eragozten duten araudiak indargabetzeko xedapenak daude, eta azken xedapen bat, erregelamendu-garapena baimentzeko.

I. ERANSKINAK DEFINIZIOAK barnebildu ditu, hau da, termino eta definizioen glosario bat.

ANTEPROYECTO DE LEY FORAL DE CAMBIO CLIMÁTICO Y TRANSICIÓN ENERGÉTICA
La aportación de Navarra al Compromiso Internacional